

In het hiervolgende fragment uit het Maria-mirakel Theophilus komt duidelijk het dramatische karakter van de tekst naar voren, met talloze herhalingen in de monologen. Meer over Theophilus is te vinden in de gelijknamige paragraaf in Wereld in woorden (vanaf pagina 306).

Dese man leefde menech jaer
In penitencien herde swaer,
Ende proefde hem dat men en vant
Neghenen sijn ghenoeft int lant.
Hierna, als God gheboet,
Soe quam die bisscop an die doet,
Ende hi moeste ghelden die scout
Die wi sijn sculdich jonc ende out.
Den lichame dede men ter erden
Die ziele voer hare verde.
Tierst dat die bisscop was doot,
Doe riept al, cleine ende groet,
Jonc ende out, leke ende clerke,
Ende die canoneke vander kerke,
Dat men Theophiluse daertoe brochte
Te sine bisscop, opdat men mochte.
Hier toe cosenne oec diegone
Diene te kiesene waren ghewoene.
Dien archebisscop screef men te hant,
Die overbisscop was int lant,
Hoe dat die bisscop ware bleven,
Ende noemden dient ware ghegheven,
Bede ghegheven ende vercoren
Ins bisscops stede van te voren.
Als die archebisscop verstoet
Dat selc een man was ende soe goet,
Ende soe volmaect ende soe volcomen,
Dancke hijs hen diene hadden ghenomen,
Ende hi dancte Gode van dien
Dat die heileghe kerke soe ware versien,
Dat bisscop soude sijn die man
Daer dus vele doeghden laghe an.
Hi was blide, hi danckes Gode,
Ende sende om hem sinen bode,
Dat hine woude conformeren
Ende te bisscope sacreren.
Theophilus hi voer te hove,
Daer hi was met groten love
Wel ontfaen ende met eren.
Die bisscop woudene sacreren.
Tierst dat sach Theophilus
Dat die bisscop woude aldus,
Hi was die dat niet en gheerde;
Ende hi viel neder op die erde,

Op die erde, op sbisscops voete,
Ende seide: 'Here soete,
Here,' seithi, 'ontbeert dies!
Wildi der kerken verlies,
Der kerken verlies ende dmine mede?
Here, dat ware jammerhede!
Het ware jammer alte groot.
Mi ware liever waric doot,
Dan dus die kerke ware verloren,
Dat ic bisscop ware vercoren.
Here, soudic bisscop wesen,
Dies en mochte die kerke niet ghenesen.
Waric bisscop, het ware scande.
Soe goede liede sijn achter lande.
Ontbeert dies, wel lieve here!
In werde bisscop nemmermere.
Ic en mach gheen bisscop sijn
Hen betaemt niet den sonden mijn
Dat ic bisscop soude wesen.
Here, ontbeert van al desen!
Ic ben een besondicht man,
Die daertoe niet ghenoech en can
Dat ic bisscop wesen mochte.
Here, wendet uwe ghedochte!
Wendet uwe ghedochte, here!
Ghi sijt sere buten kere.
Ic ben besondicht ende onvroet.
Here, wendet uwen moet!
Wendet uwen moet, wel lieve here!'
Dit bat hi ende weende sere.
Dus lach hi neder op die eerde
Ende toeghede sine onweerde.
Die bisscop hoerde sine tale.
Het bequam hem herde wale,
Herde wale; ende hi sprac weder:
'Wat ligdi op die eerde neder,
Op die eerde ende op mine voete?
Staet op', seit hi, 'soete,
Staet op, ghi selt bisscop sijn,
Seldi doen den wille mijn.
Lieve vrient, sijt onvervaert.
Ghi dunckes mi herde wel waert,
Ghi hebdt u ontsculdicht wel.
Waendi, vrient, dat niement el
Besondicht en es dan ghi?
Ic weet wel dat niemen en si
Hine hebbe sonde ghedaen.
Hierbi en moghdi niet ontgaen.
Hen levet niemen enen dach
Die sonder sonde leven mach;

Een dach, ja vele min!
Lieve vrient, wendet uwen sin
Ende doet ghereet dat ic u rade.
En vreset niet der kerken scade.
Sijt bisscop inden name Ons Heren,
Ende laet mi u sacreren.
Al hebdi ghedaen vele sonden,
Wi sijn alle met sonden ghebonden.
Hebdi der sonden ghepleghen,
Ghi selt u voert wachten daerjegen.
Of ghi sonde hebdt ghedaen,
Hiermede seldise afdwaen.
Waendi dat neghene pine
Es goeden man bisscop te sine?
Al eest ere, hets grote sorghe.
Werdt bisscop ende sijt goet wederborge.
Werdt bisscop, want dat tanegane
Daer leghet grote penitencie ane.’
Theophilus andworde weder:
‘Here, no doer hoghe no doer neder!
Here, houdt u met verdden!
Ic en mach gheen bisscop werden.
Soe wat dat mi daerna ghesciet,
Ic en werde bisscop niet!’
Doen hi dit seide, hi weende mede,
Alsoe hi te voren dede.

Bron: J. van Mierlo (ed.), ‘Theophilus. Ene scone miracle dat onse vrouwe dede ane Theophiluse ende ene scone exempel,’ in: *Verlagen en Mededeelingen van de Koninklijke Vlaamsche Academie voor Taal- en Letterkunde*. Gent, 1941, 21-185 (111-174).